

ספיר הציע 5 מיליון להשתיק הענין

לבסוף אמר: „צאו מהבונז לבד!“

מערכה ראשונה, תמונה א': „אני רוצה מישטרה!“

המקום: סניף בנק המזרחי בניין אלעל בתל-אביב. הנפשות הפועלות: יוסף הדרי (33), גבר צעיר וכסוף-שיער; פקיד הבנק, חבוש כיפה.

הדרי חוטף חבילת-מיסמכים מידי הפקיד, מציץ בה ומתפרץ: „אני רוצה מישטרה.“ מנהל הסניף, שהוועק ממשדרו, מודיע לו בתקיפות: „מכאן אתה לא מצלצל למישי טרה בשום פנים ואופן!“ הדרי אינו מוכן לוותר; הוא מססה לצאת, כדי להזעיק את המישטרה מטלפון סמוך. אך שעריה הבנק נסגרים בפניו. הדרי ויילדו, אורי ליברמן, אינם מורשים לצאת עד שעות-הערב המאוחרות, וגם אז — לאחר שהוועקו למקום מנהליה הבנק מן המרכז, הצליחו להפסיק את דעתו של הלקוח הזועם, בהבטחה לבוררות שלא קיימה מעולם.

תמונה ב': „הכסף הוצא בדרך כיום לאיכשרות!“

המקום: שוב בנק המזרחי הבעייה: שלושה מיליון לירות. אלה הם שלושה מיליון לירות הרשומים בספרי הבנק לחובת חברת הדא, השייכת, בין השאר, ליוסף הדרי. רישום זה נוצר לאחר שהבנק פנה בזמנו להדרי, הציע לו להקים חברה ולהיכנס עימו בשותפות ל-

זאת — יוסף הדרי לבנק ביטחונות נאור. תים. גם נמצא מי שייתן את המיליון הנדרש: סף: חברת בשם סחר עמי. החברה הכניסה להשבונה של הדא מיליון לירות — והבנק חייב מיד את חשבונה של הדא במיליון לירות.

עתה היתה הדא חייבת לבנק פחות משני מיליון לירות — ומיליון אחד לסחר עמי. כמוכן שחברה זו, שאינה בנק, יכלה להרשות לעצמה לגבות ריבית גבוהה יותר מ-11% המקובלים, והיא גם גבתה, ביחד עם עמלות — מאכסימום של 24%.

וכמוכן — אותו מיליון נוסף שהיתה הדא חייבת לסחר עמי לא היה בדיוק מענייניו של בנק ישראל.

פרט צדדי לגמרי: סחר עמי היא בעצם חברת מימון של בנק המזרחי עצמו. החוב עבר מכיס אחד של בנק המזרחי לכיס ה'שני של אותו בנק. כריבית גבוהה יותר, כמוכן.

תמונה ד':

ושוב, כדי להקטין את החוב הבלתי-סימפאטי, הציע בנק המזרחי שורה של עיסקות מזורזות להדרי: ב-30.8.66 נחתמו מיספר חוזים, על-פיהם מוכר הדרי את המיתקנים והציוד שנמצאו ברשות הדא. לבנק, ערך העסקה: 864,300 לירות. סכום זה ירד מחובה של הדא לבנק. מה עשה בנק המז-

כלשהו את הרושם, כי אלה הם חוזים נפרדים, ולא חלק מאותה עסקה עצמה.

תמונת-ביניים: מופלצת כלב הי עיר.

מיליון דרום-אמריקאי בשם ציטרון הגיע לישראל ב-1964 עם תוכניות חלומיות להקמת מרכז מיסחרי. הוא מססה לקנות, לצורך זה, את קולנוע מוגרבי בתל-אביב, אך בעלה-הבניין מסרב למכור במחיר המתקבל על דעתו של ציטרון.

תחת זאת, רוכש המיליון את בניין קולנוע מגדלור הסמוך, ואת בית-החננויות והדירות שליו — רחוב בן-יהודה מיספר 1. המחירים שהוא משלם גבוהים כפליים ויותר ממחיר-השוק, ומחיר-השוק נמצא אז בשיאו, בימים של טרם-מיתון וספקולציות משוגעות בקרקעות. ציטרון משקיע בפרוייקט סכום של 14,250,000 לירות, מה באשראי — שקיבל מבנק המזרחי — המייליון.

שנה וחצי לאחר-מכן מפסיקים ירשיו של ציטרון (שנפטר בינתיים) לשלם אפילו ריבית לבנק. על הקרן אין מה לדבר, בשלב זה: הגיע המיתון, ומיפלצת-המיליונים מונחה כאבן-שאינה-היופכין במרכז הענייה. הנכס אומנם משועבד לבנק, אך קונים או הכנסות — אין.

סיכום-ביניים: איסור מטעם בנקי-ישראל.

עם סיומה של שנת המאזן 1967, מורה בנקי-ישראל, שהתחיל לחקור בעיסקות בנק המזרחי — למנהלים המפדליים, בראשם עומד שרה-פנים חיים משה שפירא: הבנק לא יחלק השנה דיווידנדה, אלא יעביר את כל רווחיו לקרן שמורה לחובות מטופקים.

ההקלה של בנק המכר"ל

זוהי הוראה חסרת-תקדים כימעט, בתולדות הבנקאות בישראל. אחריה יש עוד שלב אחד בלבד — שבנקי-ישראל ייקח לידיו את ניהולו של הבנק, כפי שאירע באחרונה ל-בנקים פויכטונגר, אלר, וקרדיט.

מערכה שנייה, תמונה א': דו"ח בבלת-הדיון.

המקום: בית-המשפט המחוזי בתל-אביב, לפני השופט שלמה לובנברג. הדרי הגיש שורה של תביעות נגד בנק המזרחי. בית-המשפט מינה רואה-חשבון מטעמו, כדי שיבדוק את העניין. הדיון-וחשבון של רואה-החשבון אריה הר, העוסק במה שהתרחש בחברה בשם מיפעלי אספלט בדרום, הוא מיסמך מעניין לכשעצמו. טוען הדו"ח:

● במ"ן גבתה מהדרי דמי-שכירות עבור ציוד שבמ"ן עצמה מכרה לכל מיני אנשים קודם לכן.

● סחר-עמי, חברת-המימון של בנק המזרחי, גבתה מהדרי עמלה של קרוב ל-40,000 לירות שהיא „... ריבית סמויה... וקצוצה בשיעור שנתי של 50%...“ החברה של הדרי שילמה עבור סחר-עמי כ-100,000 לירות אך סירבה להחזיר ל-25,000 לירות מסכום זה, ללא כל זימוק סביר.

על-כך מוסיף וטוען הדרי, בתצהיר בש"בועה שצורף אל הדו"ח של רואה-החשבון: ● כד-בכד עם חתימת-החוזים נחתם גם הסכם נוסף, לפיו התחייב בנק המזרחי — באמצעות חברת-המימון שלו סחר-עמי — להוסיף ולממן את עסקיה של הדא, כלומר — להגדיל עוד יותר את האשראי שלה, שהיה גדול ובלתי-מוכסה עוד קודם-לכן.

רחי בצידו, שנועד לייצור אספלט? הוא מכר אותו לחברה בשם במ"ן. ששילשה את התמורה לבנק, וחזרה והשכירה את הציוד להדרי עצמו באמצעות חברה אחרת שלו. דא עקא: שאותה במ"ן, עימה נערכו כל אותן עיסקות מצוינות, אינה אלא חב"רת נאמנות של בנק המזרחי עצמו.

שוב לקח הבנק מעצמו, מכר לעצמו, הח"כיר — דרך חברתו — את מה שהיה של הדרי להדרי. באותה הזדמנות, גם סילק בנק המזרחי את הדרי מגיהולה של חברה זו, הפקיד בראשה רואה-חשבון מטעם הבנק.

בשנתיים שחלפו, הצליחה החברה, בניהוי לו של רואה-החשבון הגיל, להפסיד עבור בנק המזרחי רבע מיליון ל"י.

בתצהיר שהגיש הדרי לבית-המשפט המ'חוזי, הוא טוען, כי התאריכים בחלק מאר תם חוזים זוייפו, כדי ליצור בעיני מבקר —

* במ"ן — ראשית-יבות של בנק מזרחי נאמנות.

עבודות-פיתוח. הבנק הזרים כסף לחברה זו, שרכשה ציוד והתחילה לעבוד, אך נסוג ברגע האחרון מן העסקה. בדרך זו נרשמו המיליונים לחובת הדא. והם כללו אף ער-בויות אותן העניק הבנק לחברה לצורך ביצוע עבודות. אמנם הדרי עצמו חולק על חצי מיליון לפחות, טוען שכסף זה הוצא מהחברה ברכיבים לא-כשרות, אך עובדה זו אינה מדאיגה את מנהלי-הבנק. מטרידה אר תם בעייה אחרת לגמרי: מה יאמרו להוקר בנק ישראל, כאשר יירצו הללו להבין כיצד יכול היה בנק המזרחי לתת שלושה מיליון לירות מכספי המפקידים, תמורת איגרת-חוב בסך רבע מיליון בלבד?

ובעיקר — כיצד השתקף הדבר בו"ח שהוגש לבנק ישראל?

תמונה ג': כיצד מכפילים ריבית?

או הציע בנק המזרחי להדרי פיתרון נפ'לא: הבנק ייתן להדא, חברתו של הדרי, אשראי נוסף של מיליון לירות ותמורת

המנהל אברהם ברק, שביצע את כל העיסקות של חברת סחר עמי — כבר אינו עובד שם.

הכלכלן זוב ברני שטיין, ש'טען, לשם הגנתו: „זו היתה בסך-הכל טעות שתוקנה.“

הכונס עורך-דיון משה אורנשטיין, הו'פיע גם הוא כצד בבית-המשפט, חקר את כל העדים.

המתרונן

יוסף הדרי, יוצא מאוג' מו של השופט לובנברג, לאחר הדיון. הוא מבטיח: „זו רק ההתחלה.“

אותה עת כבר היתה הדא עצמה בשליטתו של בנק המזרחי.

● הבנק לא נתן את הכסף, ולפיכך סירב הדרי להעביר את הציוד המוזכר לעיל, ל-ידי הבנק.

● כתוצאה מכך, לא יכול היה הבנק, כמוכן, לחזור ולהשכיר את הציוד אף-על-פי-כן ניגבו דמי-שכירות כסדר — 19,100 ל"י לחודש תמורת ציוד שלא היה — מיפעלי אספלט בדרום.

● חמישה חודשים לאחר-מכן מינתה במ"ן כונס-נכסים למיפעלי אספלט בדרום, — את עורך-הדיון משה אורנשטיין.

● אורנשטיין תפס חלק מן הציוד המ'דובר, כמה פריטים אף תפסה במ"ן, ובלי ידיעתו של הדרי או של הכונס מכרה אר תם. אף-על-פי-כן, המשיכה במ"ן לחייב את מיפעלי אספלט בדרום במלוא דמי-השכירות מדי חודש. כששאל כתב העושים הזה את משה אורנשטיין, כונס-הנכסים מטעם במ"ן, כיצד יכלה חברת הנאמנות של בנק המזרחי לחייב דמי-שכירות בעד ציוד שנמכר, השיב: (המשך בעמוד 18)